

Sør-Trøndelag Fylkeskommune
postmottak@stfk.no
att.: Knut Wik

STRATEGISK MUSEUMSPLAN FOR S-T Høringsuttalelse fra Bjugn Bygdatunlag og Bjugn kommune

1. Innledning

”Museer som står utenfor Museene i Sør-Trøndelag AS er en viktig del av museumslandskapet” Vi må gi honnør til forfatterne av planutkastet for at dette blir sagt så tydelig.

1.2 Forutsetninger og plangrunnlag

Her ser vi at Museet Kystens Arv figurerer to ganger i samme tabell, mens Bjugn Bygdatun har havnet i kategorien museer med minimum 50% stilling. Bjugn Bygdatun har ikke hatt fast tilsatte de siste åtte årene, men daglig drift besørges av frivillige som legger ned langt mer arbeid enn en 50% stilling. Bjugn bygdatun har også inngått avtaler med private aktører som man kjøper tjenester av, og som benytter Mølnargårdens lokaler til næringsvirksomhet (events, arrangement etc.). Mølnargården ansetter guider som betjener museet i sommersesongen.

1.3 Museene og forvaltningsnivåene

Her blir det riktig påpekt at man i Sør-Trøndelag valgte å konsolidere de museer som tidligere mottok statstilskudd. Det nevnes likevel ikke at man forut for konsolideringen sørget for å kvitte seg med noen museer som mottok statsstøtte, gjennom en tvilsom og tilfeldig utstøtningsprosess, bestilt av fylkeskommunen. Mølnargården mottok statlig tilskudd fram til denne prosessen ble gjennomført.

2 Hovedmål 2014-2018

Lokale museer i fylkets museumslandskap

Dette avsnittet fortøner seg som ønsketenkning. Vår erfaring er at kommunene er langt fra å nå denne målsetninga, ettersom hver kommune alltid handler ut fra sine egne motiver og ikke alltid har vilje til å samarbeide. Å få kommunene til å inngå museumssamarbeide synes svært vanskelig uten at fylkeskommunen og MIST er en sterk pådriver. Tydelige insentiver (gulerøtter) må til.

3.5 Museet som læringsarena

Dette avsnittet er for tynt. Her er vi helt på linje med fylkesutvalget. Spesielt savnes en tydelig strategi for å få til et fruktbart og varig samarbeid med skolene, både førskole, grunnskole og videregående. På Mølnargården har man erfart at elevene sier de har lært mye mer av et museumsbesøk enn gjennom mange timer bøynd over historieboka på klasserommet. Vi er klar over at levende formidling er en forutsetning for å lykkes med dette, og dette igjen henger sammen med ressursene de små og middelstore museene blir tilført. De store, som fins nokså spredt i fylket (med unntak av Trondheim), fungerer sikkert som gode formidlere ovenfor skolene som er i deres nærhet. Men det vil være naivt å tro at et museum vil bli synderlig brukt som læringsarena hvis avstanden mellom skole og museum blir for stor.

6 Strategier

6.2 Klima og miljø

Her pekes det helt riktig på at museenes bygninger og gjenstander kan være truet av økt luftfuktighet på grunn av klimaendringene. Her vil vi rette søkelyset på en annen trussel som museene langs kysten kan bli utsatt for: Økning av havnivået. Dette sammen med stadig villere og våtere vær (stormflo) kan være katastrofalt for museale og vernede brygger og naust i strandkanten. Ta gjerne med et eget punkt under avsnittet Strategier om dette.

6.3 Digital utvikling – nye medier

Her blir det riktig anført at det er et stort behov for opplæring og kompetanse i bruk av registreringsprogram og publisering. Under Strategier blir lokale museer og historielag oppfordret til å samarbeide med kommuner, fylkeskommunen og MIST for å prioritere digitalisering av samlingene de forvalter. Dette kan ikke sterkt nok understrekes. Initiativet til denne digitaliseringen bør naturlig nok komme fra eierne av samlingene, men STFK og MIST bør i en helt annen grad enn tidligere stå på for å få gjort dette arbeidet, et arbeide som alltid vil haste. Smålige økonomiske hensyn må vike når det er snakk om en viktig del av vår kulturarv, som det så treffende blir sagt. Og her er det STFK og MIST som har de økonomiske musklene.

6.5 Samlingsforvaltning

Med referanse til merknad til avsnitt 3.5 om skolens mulighet til å bruke de lokale museene, så sier det seg sjøl at disse museenes samlinger bør finnes lokalt, nær der folk bor. Digitale bilder vil aldri kunne erstatte "the real thing". Magasinene i de lokale museene bør betraktes som verdifulle supplement til MIST-museenes egne samlinger, og bør samordnes med disse.

6.6 Kunnskap, læring og opplevelse

Siste punkt under Strategier er for vagt formulert. Vi foreslår: *Museene, ikke minst lokalmuseene, må gjøre seg attraktive for barn og unge i førskole og skole.* Det forventes at STFK og MIST bygger opp en rådgivningstjeneste som kan bistå de mindre museene med dette.

6.7 Lokale museer og historielag

Innledningsvis sies det med rette at de lokale museene ikke har vært involvert i museumsreformen og museumskonsolideringen. Indirekte har de likevel vært påvirket av denne prosessen, i og med at ressursene har vært kanaliserte til MIST, og at MIST inntil nå har forsømt sine forpliktelser overfor de "ikke utvalgte" museene, slik det opprinnelig var ment fra politisk hold. Dette blir også nevnt i planutkastet, men vi ønsker en annen formulering i fortsettelsen av avsnittene: *Etter dannelsen av MIST har dette stagnert, og det mangler et avtaleverk for omfanget av disse tjenestene.*

Under Strategier blir kommunene bedt om å aktiviseres ytterligere for å styrke dette samarbeidet (arbeidet med å opprette regionkonservatorordninger og lignende). Slike henstillinger vil være forgjeves så lenge de kommunene det gjelder ikke føler behovet. Eksempel: For få år sia inviterte Bjugn Bygdatun og Bjugn kommune til møte med bl.a. MIST-ledelsen for å få til en regionkonservator i Fosen. MIST lovte å ta sin andel av utgiftene, men forutsatte kommunalt samarbeid. Bjugn kommune tok denne saken opp gjennom Fosen regionråd uten videre resultat. Rissa ville ikke bli med på en slik ordning da de fikk dekket egne behov gjennom Kystens Arv. Ørland kommune ville heller ikke

forpliktet seg til et samarbeid og ville heller jobbe for å få til en egen avtale med MIST slik det nå legges opp til i den planen vi nå kommenterer. Åfjord kommune har vist interesse, men de økonomiske forpliktelsene i en slik ordning vil bli for store for bare to kommuner. Vi opplever det derfor slik at STFK nå selv faktisk gjennom sitt planforslag stenger for en samarbeidsløsning for alle kommunene på Fosenhalvøya.

6.8 Museer og kulturminnevern

Her blir det immaterielle kulturvernet viet oppmerksomhet, og det blir presisert at det er museene som har ansvar for dette. Igjen kommer vi tilbake til innsamling og registrering/digitalisering av slike kulturminner: Intervjuer på band/CD, musikk/folkemusikk, fortellinger, eventyr, ord og uttrykk osv. Dette er ressurskrevende for alle museer, ikke minst lokalmuseene. Noe som kommer inn under den immaterielle kulturarven er handlingsbåren kunnskap. Åfjordsbåtbygging og segling med råseglbåter er viktig, men det fins mye mer: Mølledrift, tradisjonsveving/kvinnehåndverk, smedhåndverk og baking i steinbakerovn, bare for å nevne noen. Det er i lokalmuseene slike aktiviteter kan leve. Ingen tror vel at dette skal bare foregå på Sverresborg? Vi foreslår derfor under Strategier: *Museene gis en viktigere rolle enn før i å ta vare på handlingsbåren kunnskap.*

6.9 Museer, arkiv og bibliotek

Her mangler en bit av virkelighetsbeskrivelsen: *En ikke uvesentlig del av fotosamlingene i fylket befinner seg i lokalmuseene og historielagene, men disse mangler økonomi og kompetanse til å digitalisere dem og gjøre dem tilgjengelig for allmennheten. For å berge disse uerstattelige skattene må STFK og MIST ta et faglig og økonomisk ansvar.* Siste punkt under Strategier bør uttrykkes mer forpliktende for STFK og MIST, sjøl om det er eierne av samlingene som bør ta initiativet til bevaring og digital registrering.

7 Økonomiske ressurser m.m.

Museumskonsolideringen og opprettelsen av MIST har skapt A og B kommuner når det gjelder museumsdrift. Museer tilknyttet MIST er sikret stabile og forutsigbare økonomiske rammer fordi statstilskuddene og avtalene forplikter vertskommunene til å bidra med faste egenandeler.

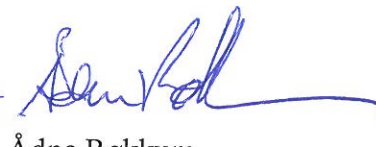
I kommuner uten avtaler med MIST opplever museene en usikker økonomi helt avhengig av kommunens økonomiske situasjon. Dette oppleves som meget urettferdig for alle de frivillige som bruker masse tid og ressurser på å holde de lokale museene i gang.

Vi opplever derfor at kommunene heller jobber for å bli "opptatt" i MIST, heller enn å samarbeide om gode løsninger som kan styrke samarbeidet om kulturvernarbeid i flere kommuner. Vi savner en strategi i planen for å løse disse utfordringene.

Bjugn 15.11.2014

Sturla Leth-Olsen
frivillig rådgiver
Bjugn bygdatur

Hege Annø Kraft
styremedlem
Bjugn bygdatur

Ådne Røkkum
kultursjef
Bjugn kommune